

Uşak Üniversitesi

Bankacılık ve Sigortacılık Araştırma ve Uygulama Merkezi e-Bülteni

3 ayda bir yayınlanır.

No: Aralık 2020 / Sayı: 03

Aralık Sayısı Sunuş

Bankacılık ve Sigortacılık Araştırma ve Uygulama Merkezi e-Bülteni 3. Sayısı ile yeniden sizlerle. 2. Sayıdan sonra hepimizin gündemini işgal eden en önemli olay Covid-19 salgınına karşı aşı geliştirme haberleri idi. Bu dönemde 3 ilaç firması deneme çalışmalarını tamamladı ve aşılama çalışmaları başladı. Dünya’da vaka ve ölüm sayılarında artış devam ederken; Türkiye’de alınan sokağa çıkma yasağı vb. tedbirlerle günlük vaka sayısı 34.000’li seviyelerden 15.000 düzeyine geriledi.

Bu dönemde Türkiye’de önemli ekonomik gelişmeler yaşandı. Ekonomi yönetiminin değişmesi bunların başında geliyor. Bu değişim ulusal ve uluslararası düzeyde olumlu karşılandı ve buna bağlı olarak piyasalarda ulusal ekonomiye duyulan güven arttı. Güven artışı yurt dışından portföy yatırımlarının girişinde yaşanan artış ile kendisini gösterdi. Döviz girişi ile birlikte daha önce 8,50’yi aşan ABD Doları 7,50 seviyelerinin altına geriledi. Borsa ise tarihi zirvesine ulaştı.

Salgın önlemlerinin etkisini göstermesi ve ekonomik faaliyetlerinin kısıtlama olmadan yapılabilecek olması beklentileri, yurtiçi piyasalardaki iyimserliğin sürmesini sağladı. Bu dönemde unutulmaması gereken faktörlerden biri de piyasalardaki aşırı tepki olgusu. Bu nedenle yatırım kararları verirken finansal piyasalarda sıklıkla görülen sürü davranışlarını iyi analiz etmek ve muhtemel olumsuz sonuçlarına karşı dikkatli olmak gerekiyor.

Doç.Dr.Ercan Özen- BSAUMER Müdür

Bir Soru: Döviz Kurları Neden Önemli?

Cevap: Döviz kurlarının özellikle dışarıya açık ekonomilerde Merkez Bankalarından başlayarak, işletmelere ve hane halkının alacağı kararlara kadar derin bir etkisi bulunmaktadır. Genellikle kurlar yükseldiğinde ihracatın artması, ithalatın ise gerilemesi ve dış ticaret açığının azalması beklenir. Oysa TÜİK verilerine bakıldığında (Tablo-1) Türkiye’de son 2 yılda kurlarda büyük artışlar görülse de beklenen sonucun gerçekleşmediği görülmektedir. 2019-2020 yılı Ocak-Kasım aylarındaki değişimlere bakıldığında ihracat 11 aylık dönemde %8,3 azalırken; ithalat %3,5 oranında artmış ve Dış Ticaret dengesi açığı %83,5 oranında artmıştır. Sadece Kasım ayları ele alındığında ise, ihracat %0,9 azalırken ithalat %15,9 oranında artmış ve buna bağlı olarak aylık dış denge açığındaki artış %153,5 olmuştur. Buradan şu anlaşılmalıdır. Kurlardaki yükselme Türkiye’de ithalatı frenlemede yeterli olmamaktadır. Bunun nedeni Türkiye’nin üretimi için büyük ölçüde dış kaynaklara bağımlı olmasıdır. Kur artış dönemi uzun sürdüğünden ithal girdi stokları tükendiği için yeniden ithalat yapılması zorunluluğu doğmuştur.

Döviz kurlarındaki artış tüm ekonomik birimlerde üretim maliyetlerini doğrudan artırmakta; üretici fiyatlarının/enflasyonunun artmasına yol açmaktadır. Döviz üzerinden alım satım yapmayan köydeki bir vatandaş dahi, beslemek zorunda olduğu büyükbaş hayvanı için kullandığı yem, yakıt gibi girdilerini dövizle bağlı fiyatlarla kullanabilmektedir. Akdeniz Bölgesindeki bir sera çiftçisinin kullandığı tohum, ilaç, gübre ve plastik örtü fiyatları kur hareketlerinden anında etkilenmekte ve çiftçi sezon bittiğinde parasız kalmaktadır. Belirli bir ücret ile geçinmeye çalışan vatandaşlar da TÜFE rakamları ile kur etkisini hissetmektedir.

Ekonomik ve Finansal Göstergeler 31 Aralık 2020

ABD Doları: 7,43 Euro: 9,08

CDS-Türkiye: 306,47

BİST100: 1.476,72

TÜFE: %14,60 Gösterge Faiz %14,96

Uşak Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Araştırma ve Uygulama Merkezi

Tablo 1: Türkiye Dış Ticaret İstatistikleri

Aylara göre dış ticaret, Kasım 2020								(Milyon ABD \$)
Aylar	Yıl	İhracat (FOB)		İthalat (CIF)		Dış ticaret dengesi		İhracatın ithalatı karşılama oranı (%)
		Değişim		Değişim		Değişim		
		Değer	(%)	Değer	(%)	Değer	(%)	
Ocak-Kasım	2019	165 446		190 290		- 24 844		86,9
	2020	151 670	-8,3	197 014	3,5	- 45 344	82,5	77,0
Kasım	2019	16 243		18 228		- 1 986		89,1
	2020	16 094	-0,9	21 127	15,9	- 5 033	153,5	76,2

Kaynak: TÜİK 2020, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dis-Ticaret-Istatistikleri-Kasim-2020-33859&dil=1>

Araştırma-İnceleme: Finansal Koşul Endeksi

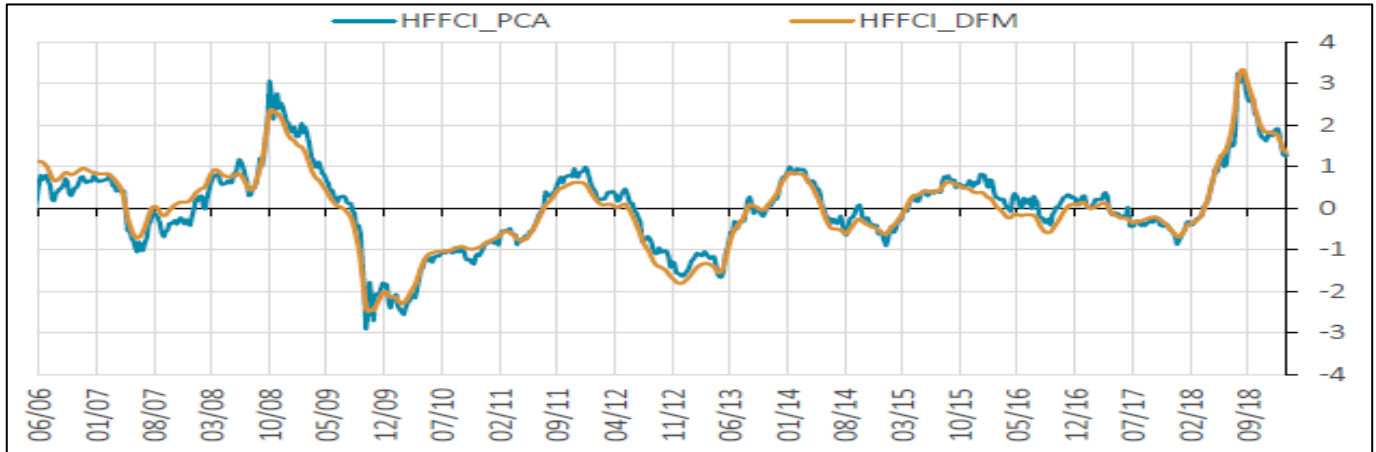
Dr.Öğr.Üyesi Metin Tetik

Finansal Koşul Endeksi (FCI), birçok finansal göstergesi toplulaştırarak ilgili ülkeye ait finansal ortamın sıkılığını/gevşekliğini temsil eden standart bir endekstir (Kara, vd. 2015). Finansal veri miktarındaki hızlı artış; finansal ve reel değişkenler arasındaki bağlantıları izleyen ekonomistler için analizi çok daha zor hale getirmektedir. Zaten Karmaşık bir yapıya sahip olan finansal piyasaların özellikle 2008 finansal krizinden sonra daha birbirine bağlı hale gelmesi, aynı zamanda finansal istikrar endişesi de ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle, mevcut mali durumu özetleyen ve ekonominin gelecekteki gidişatı hakkında bazı ipuçları veren kompakt göstergeler popüler ve kullanışlı hale gelmiştir. Bu tür göstergeler, son dönemin izlenmesi açısından kolaylık ve zamanında ve uygun proaktif politika önlemlerinin alınması için esneklik sağlamaktadır.

Yöntemsel olarak bir FCI oluşturmak için literatürde birkaç yöntem bulunmaktadır. Bunların başlıcaları; Vektör Otoregresif (VAR) model analizi, Dinamik Faktör Analizi (DFA) ve Temel Bileşenler Analizi(PCA)'leridir. Her yöntem, araştırmacının farklı avantajlardan yararlanmasını sağlar, ancak burada önemli olan konu verilerin seçimidir. Literatürde bu endeksi türetmek için ön plana çıkan değişkenler çoğunlukla hisse senedi, tahvil, portföy, döviz kuru ve kredi piyasalarını içerir (Kazdal vd., 2019).

Şekil-1'de Kazdal vd., (2019)'nin Türkiye için hem PCA hem de DFA yöntemleri ile oluşturmuş olduğu FCI görülmektedir.

Şekil-1: Türkiye için Finansal Koşullar Endeksi

Not: FCI 0'dan 1'e yükseldiğinde, FCI içindeki göstergeler nötr seviyeye göre daha sıkı, 0'dan -1'e düşerse de daha gevşek finansal koşullara işaret etmektedir.

FCI'nin tarihsel gelişimine bakıldığında finansal koşullardaki en belirgin sıkılaştırmanın 2018 Eylül dönemindeki finansal çalkantı sırasında yaşandığını görülmektedir. Buna bezer bir sıkılaştırma 2008 finansal krizinde de görülmektedir. 2008 finansal kriz sonrası dönemde ise küresel para politikalarındaki genişleme ile birlikte finansal koşulların genişlediği görülmektedir. Genel olarak 2006-2008 ve 2009-2019 yılları arasında finansal koşullar önceki dönemle göre daha gevşek seyrettiği görülmektedir. Bu dönem arasında ortaya çıkan finansal dalgalanmaların, 2010-11'de yaşanan AB borç krizi, 2014 başında yerel seçimler öncesindeki siyasi belirsizlikler ve 2015'te Çin piyasalarındaki çalkantılar olmuştur denebilmektedir.

Kaynaklar

Kara, H., Özlü, P., & Ünalımsı, D. (2015). Türkiye için finansal koşullar endeksi. *TCMB, Cilt15*, (13), 1-31.
Kazdal, A., Korkmaz, H. I., & Yılmaz, M. H. (2019). *Composing High-Frequency Financial Conditions Index and Implications for Economic Activity* (No. 1926).

Öğrencilerimizden Mektup Var

Merhabalar, ben Esra KESGİN. Uygulamalı Bilimler Fakültesi Bankacılık ve Finans 4. Sınıf öğrencisiyim aynı zamanda bir Uluslararası Endüstriyel Ambalajlama işletmesinin de Dış Ticaret Departmanında Operasyon Sorumlusuyum.

Size öncelikle 5 ay sonra mezun olacağım üniversite hayatımdan bahsetmek istiyorum. Tüm hocalarımızın üstüne basa basa söylediği gibi bize verilen tüm dersler iş hayatımızda billboard misali karşımıza geliyor. Hani şöyle bir söz var: “şuanki aklım olsa” diye. Öğrencilik hayatımda derslerime gerçekten önem veren biri oldum. Ama şuan ki aklım olsa hocalarımın anlattıkları her konuyu sanki bana yarın soracaklarmış gibi pür dikkat dinlerdim. Öğrencilik hayatımda asla unutamayacağım bir şey varsa; o da eşsiz hocalarımın desteğidir. Bahsettiğim destek ders değil, not değil. Bize verilen destek genç bir öğrencinin kendi geleceğini kurması için her alanda hocaları tarafından heveslendirilmesi ve her başarısında takdir edilmesiydi yani kısaca önemsenmesiydi.

“İş hayatında ilk eleme CV (Özgeçmiş) üzerinden olur çocuklar özgeçmişinizde dikkat çeken, sizi öne çıkaran bir şey olmalı bir artınız olmalı” demişti hocalarımız. Tam da dedikleri gibi benim işe alımında beni öne çıkaran yüksek not ortalamam değil; üniversite faaliyetlerim oldu. Kariyer.net üzerinden Yurtiçi -Yurtdışı Satın Alma Departmanına başvurduğum uluslararası bir şirket beni mülakatlara çağırdı. Öncelikle özel danışmanlık ofisleri ile ön elemeye gittim sonrasında İnsan Kaynakları Müdürü ve Genel Müdürler ile 4 gün süren bir mülakatım oldu. Mülakatlarımda ‘Esra Hanım kimdir bize kısa ve öz bahseder misiniz?’ sorusu ve birkaç klasik mülakat sorusu dışında bana ‘Notlarınız güzel, üniversite hayatınızda ders çalışmak dışında neler yaptınız?’ sorusu geldi. Ben de aldığım eğitimleri Öğrenci Topluluğu Başkanlığı dönemimi ve faaliyetlerimizi anlattım. Bunlardan bahsederken dışarıda mülakat sırasını bekleyen arkadaşlarımdan vaktini bile yemiş olabiliyim. Anlatırken benimle birlikte yöneticilerimin de heyecanla dinlediklerini fark ettim. Burada anladım ki hocalarımızın dediği gibi notlarınız yüksek olmalı; ama tek başına yetersiz ve sizin yetkinliğinizi gösterecek artılarınız olmalı. İş hayatımda 3 ay sonra deneme sürem bittikten sonra Dış Ticaret Departmanında oluşan açık ile Genel Müdürümüzden yeni bir teklif aldım ve teklifi kabul ettim. 5. ayımda yıllık yaklaşık 10 milyon dolar ihracatı olan ve bu oranın %55’i Türkiye’deki şirketin olan bir operasyon sorumlusu oldum.

Evet, şimdi en eğlendiğim kısımdan bahsetmek istiyorum yani kulüp faaliyetlerimizden. 3.sınıfta Muhasebe ve Finans Topluluğumuzun başkanı oldum. Topluluk ailesi olarak neler yaptığımızı buraya sığdırmam mümkün değil; ama birkaçından bahsetmek istiyorum. Ankara’da 45 öğrencimiz ile Ercan Özen ve Eser Yeşiladağ hocalarımızın eşliğinde TCMB’de ‘Herkes için Ekonomi’ eğitimi aldık, İstanbul’da 90 öğrencimiz ile Borsa İstanbul, TSPB, Şeker Yatırım, Turkish Yatırım, İş Yatırım, Yapı Kredi Yatırım Genel Müdürlüklerinde finans toplantıları yaptık. TSPB’nin düzenlemiş olduğu ‘Kamera Elinde Geleceğin Cebinde’ adlı kısa film yarışmasında çektiğimiz finansal okuryazarlık ve tasarruf konulu ‘Koca Bir Gülümseme’ adlı filmimiz ile finale kaldık. Üniversitemiz ve İş Bankasının sponsorluğuyla 45 banka şube müdürü ve 400 den fazla öğrencimiz ile Hedef Bankacılık Kokteyli organize ettik. Bu etkinliğimiz ile birçok öğrenci arkadaşımıza staj ve iş imkanı yarattık, aynı zamanda bizzat müdürlerden sorularımıza cevaplar aldık. Gururlandık. Anlatmaya yerimin yetmediği o kadar başarılı faaliyetlerimiz oldu ki... Şuan işimle ilgili bir şey söylemem gerekirse; o söz “İmkânım olsa gemileri tekrar karadan yürütürüm.” olurdu ☺. Selamlarımla. Esra Kesgin. Ergene / Tekirdağ

Uşak Üniversitesi - Bankacılık ve Sigortacılık Araştırma ve Uygulama Merkezi

<https://bsuamer.usak.edu.tr/> Öneri ve Görüşleriniz için: ercan.ozen@usak.edu.tr

